

Spotlight Filmi Bağlamında Soruşturmacı Gazetecilik ve Kamu Yararı İlkesi¹

Investigator in The Context of The Spotlight Film and The Principle of Public Benefit

Elif Kütükoğlu²

Öz

Gazetecilik denilince akla ilk gelen dallardan biri araştırmacı gazeteciliktir. Meraklı, pes etmeyen, sürekli okuyan ve kuşku duyan gazetecilerin yaptığı bu meslek, günümüzde değerini yitirmesine rağmen güzel örneklerle sahiptir. Ülkemizde ve dünyada pek çok örneği olan soruşturmacı gazetecilik sinemaya da konu olur. Bunun en güzel örneği, altı dalda oscara aday olarak 88. Akademi Ödülleri'nden En İyi Film ve En İyi Özgün Senaryo ödülleri alan Spotlight'tır. Belki de Spotlight'ı başarılı kılan, gerçek bir hikâyeden yola çıkarak yazılması ve çekilmesidir. Senaryo, araştırmacı gazeteciliği kutsayan düzeyde yazılır, oyuncular rolüne çalışır, yönetmense karakterlere ışık tutar. Filmin ilk anlarından itibaren izleyici, araştırmacı gazeteciliği kendi deneyimleyerek öğrenir.

Bu çalışma, temel prensip olarak kamu yararı ilkesinin odak noktasına konduğu araştırmacı gazeteciliği Spotlight filmi üzerinden inceler. Filmin anlatı yapısı ve oyuncular bağlamında değerlendirilen çalışmada alımlama yöntemi kullanılır. Film Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik bölümü öğrencisi olan 10 kız, 10 erkek olmak üzere toplam 20 kişiye izletilir. Daha sonra film bağlamında araştırmacı gazetecilik ve kamu yararı ilkesi çerçevesinde sorular yöneltilir. Araştırmacı gazetecilik ile ilgili fikirlerini Spotlight filmi üzerinden açıklayan katılımcılar, çalışma için önemli veriler sunar. Araştırmanın sonunda, araştırmacı gazetecilik ve kamu yararı kavramını literatürde olduğu gibi anlamlandırdıkları, okudukları bölüme film sayesinde farklı gözle bakmaya çalıştıkları tespit edilir.

Anahtar Kelimeler: Araştırmacı Gazetecilik, Sinema, Spotlight, Alımlama.

Abstract

When it comes to journalism, one of the first branches that come to mind is investigative journalism. This profession, which is carried out by journalists who are curious, do not give up, read constantly and doubt, has good examples despite losing its value today. Investigative journalism, which has many examples in our country and in the world, also becomes the subject of cinema. The best example of this is Spotlight, which received six oscara nominations from the 88th Academy Awards for Best Film and Best Original Screenplay. Perhaps what makes Spotlight successful is that it is written and shot from a true story. The script is written at a level that celebrates investigative journalism, the actors work for the role, and the director sheds light on the characters. From the very first moments of the film, the audience learns investigative journalism through their own experience.

This study examines investigative journalism, in which the principle of public interest is focused on, through Spotlight film. The method of reception is used in the study, which is evaluated in the context of the narrative structure of the film and the actors. The film is shown to a total of 20 people, 10 girls and 10 boys, who are students of the Journalism Department of the Faculty of Communication of Gümüşhane University. Then, questions are asked in the context of the film within the framework of investigative journalism and the principle of public interest. Explaining their ideas about investigative journalism through the Spotlight film, the participants provide important data for the study. At the end of the research, it is determined that they make sense of the concept of investigative journalism and public interest as in the literature, and try to look at the chapter they read from a different perspective thanks to the film.

Keywords: Investigative Journalism, Cinema, Spotlight, Reception.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Submitted: 09 / 12 / 2020

Accepted: 31 / 12 / 2020

¹ Makale, "Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi 2020 Gümüşhane"de aynı başlıkla ve ISRC040 koduyla sunulan bildirinin tam metni halindedir.

² Dr., Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, elifkutukoglu@gmail.com, Orcid: 0000-0001-6203-5303

Giriş

"Bazıları, bazı şeylerin bazı yerlerde yayınlanmasını istemez. İşte o şeylere haber diyoruz." John Keane

Gazetecilik ile ilgili yapılan ilk tanımlamalar, akla gelen örnekler, zihinde canlanan ilk ifadeler genel olarak araştırmacı gazeteciliği işaret eder. Gerek gazetecilik bölümü okuyan öğrenciler, gerekse bölümle bağlantısı olmayan bireyler gazetecilikle ilgili konuştuklarında araştırmacı gazetecilik ile ilgili cümleler kurarlar. Bilerek ya da bilmeyerek kurdukları bu cümleler alanyazınla doğru orantılıdır. Aslında, gazetecilik denince akla soruşturmacı gazeteciliğin geldiğini söylemek mümkündür.

Alaylı ya da mektepli insanlar için önemli olan, sıradan vatandaşa bu denli sirayet eden araştırmacı gazetecilik, kanıtlarla hareket eden, uzun araştırma sürecini içinde bulunduran, gerekirse gazetecinin ailesinden uzak kalarak gece gündüz demeden çalışmasını gerekli kılan bir gazetecilik türüdür. Onu diğer gazetecilik türlerinden ayıran da aslında bahsi geçen özellikleridir.

Bu gazetecilik türü, sinemacıların da dikkatini çeker ve işlenmeye değer görülür. Bunun güncel ve önemli örneklerinden biri olarak karşımıza çıkan Spotlight filmi, gerçek bir hikayeye dayanan, pek çok insanın etkilendiği bir konuyu işleyen ve Oscar ödüllü bir filmidir. Filmde, 30 yıldır rahiplerin taciz ve tecavüzlerine maruz kalan çocukların ve bu çocuklarının ailelerin hayatı anlatılır. Filmde yer alan araştırmacı gazetecilik ekibi Spotlight, yaklaşık 1 yıllık araştırma sonucunda konuyla alakalı yazı dizisi yayınlarlar. Bu süre zarfında pek çok mağdurla, rahiple ve yakınlarıyla görüşürler. Arşiv belgelerini incelerler. Tarafların avukatlarıyla görüşürler. Olay karşısında kullanılabilir her türlü kanıt içeren bilgi ve belgeyi toplayarak okuyucuya sunarlar ve beklenenden büyük bir etkiye sahip olurlar. Çünkü yaptıkları haberde kamu yararı ilkesi görülür.

Bu çalışmada, bahsi geçen film örneklemini oluşturan Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü öğrencilerine izlettirilir ve alımlama analizi yapılır. Film izleyen öğrencilere daha sonra araştırmacı gazetecilik ve kamu yararı ilkesini kapsayan sorular yöneltilir ve bu bağlamda öğrencilerin filme dair görüşleri alınır. Fakat araştırmanın bulgular kısmına geçilmeden önce soruşturmacı, bir diğer adıyla araştırmacı gazetecilik, kamu yararı ilkesi ve Spotlight filmine dair detaylı bilgiler verilmiştir.

1. Kahraman Habercilik Örneği; Soruşturmacı Gazetecilik

Gazeteciliğin yapı taşlarından olan ve kamu yararı ilkesi bağlamında değer bulan araştırmacı gazeteciliği açıklamadan önce araştırma haberin ne olduğuna ışık tutmak faydalı olacaktır. Araştırma haber, isminden de anlaşılacağı üzere araştırma sonucunda elde edilen bilgilere yer veren, bu bilgileri içererek anlam bulan haberi ifade etmektedir. Herhangi bir olay veya haberin derinliğini bularak okuyucu ile buluşturmak, sıradan gibi görülen bir haberin derinliklerini kanıtlama gayretidir. Bu özelliği nedeniyle tılsımlı bir yapısı vardır araştırma haberin. Araştırma haber ortada bulunarak herkesin ulaştığı konulardan ziyade gizli kalmış, üstü örtülü haberleri bulup çıkartan haber türüdür (Kaya, 2005: 9-12).

Araştırma haber derinlere bakmayı gerektiren bir gazetecilik dalıdır. Bunu, sergilenen bir oyuna benzetmek mümkün. Burada önemli olan sergilenen oyundan daha fazlasını görmek, fazlasına ışık tutmak. "Kim sahneliyor, kimler oynuyor, nasıl oynuyorlar, oyun nasıl sahnelenmiş?" gibi soruların yanıtını veren haberdir araştırma haber (Cengiz-Temizkan, 2013: 173). Gazeteciliğin kamu yararını ön planda tutarak yaptığı yayınlarda araştırmacı haber verme büyük bir sahip. Araştırmacı haber yazan gazeteci, gizli kalmış, bir şekilde üstü örtülmüş olayları araştırıp derinleştirir. Adeta toprağı kazanlar gibi. Hükümet odaklı sorunlarda yer alan doğru ve yanlış uygulamaları, özel sektördeki uygulamaları ortaya çıkarmaya çalışırlar (Tokgöz, 2015: 430).

Tılsımlı bir gazetecilik olan araştırmacı gazetecilik ise, yöntemleri ve sonuçları olan bir çalışma düzeni olarak karşımıza çıkar. Amacı muhalefet etmek değildir. Bilerek gizlenmiş, gizli kalması için önlemler alınmış, gizli kalmasından dolayı kamunun zarar gördüğü birtakım gerçekleri ortaya çıkarmayı hedefler (Turhan, 1997: 28-38). Araştırmacı habercilik, bilindik gazetecilik türlerinden oldukça farklıdır. Muhabirin, kamudan gizlenerek haber değeri taşıyan bir olayın üzerine gitmesi ile ilgisini çeken noktaları derinlemesine araştırması, haberin unsurları arasındaki bağlantıyı kurması ve bunu yayınlamasıdır (Akt: Cengiz-Temizkan, 2013: 172). Lube Ayar ise araştırmacı gazeteciliğin tanımlanmasının kolay olmadığını vurgusunu yapar. Soruşturmacı gazeteciliği "belgeye dayalı gazetecilik" şeklinde tanımlayarak yeni bir soluk getirir (Kurt-Öncel, 2012: 115). Ahmet Yalçın Kaya'ya göre ise araştırmacı habercilik kural olarak belirlenmese de, genel olarak olumsuzluklar üzerinde inşa edilen bir habercilik timsalidir. Bu tanım ise araştırmacı haberciliği muhalif olma ya da muhalefet etme gibi anlamlara sürüklemektedir (Akt. Kaya, 2005: 31).

Araştırmacı gazetecilik, güç odaklarının bilinmesini istemedikleri, fakat bilinmesinde kamu yararı bulunan bir gazetecilik pratiğidir. Burada, olguları sistemli bir araştırmaya başvurarak belgeleriyle ortaya çıkarmak esastır. Kamusal anlamda önemi olan konularda, gazetecinin bizzat kendi uğraşısıyla başlattığı araştırmacı gazetecilik, çoğunlukla açıklanması istenmeyen bilgilere yer veren habercilik olarak ifade edilir (İrvan, 2018: 71-72).

Adıbah İsmail ve diğerlerine göre araştırmacı gazetecilik, *ifşa gazeteciliği*, *muhafif gazetecilik*, *derinlemesine gazetecilik*, *saçma gazetecilik*, *kamu hizmeti gazeteciliği*, *bekçi gazeteciliği* ve *öfke gazeteciliği* olarak da ifade edilir. Onlara göre araştırmacı gazetecilik, suç haberciliğini hatırlatır ve özellikle derinliği kapsadığı konular ve bilgi toplama teknikleri noktasında bakıldığında değişiklikler içerir (İsmail vd., 2014: 166). Doğruları öğrenmek kamunun hakkı olarak görülüyorsa, kamuya doğruları iletmek medyanın göreviyse, gerçeklere, gizliliği ortaya çıkartabilecek araştırma yöntemleriyle ulaşılabilecekse, gazeteciliğin temel işlerinden biri araştırmacı gazeteciliktir (Turhan, 1997: 27). Buna ek olarak araştırmacı gazetecilik, gazetecilik dördüncü güç olarak kabul edildiği zaman diğer üç gücün gözcülüğünü yapmakla sorumludur. Bunun yanı sıra kendi gözcülüğünü yapmakla da yükümlüdür (Çakır, 2012: 45).

Araştırmacı gazetecilik için her şey haber kaynağı olabilir. Bir kişiden gelen telefon, yıllar öncesine ait belgelerin olduğu bir dosya, özenle yazılmamış basın bildirisi, internette rastlanan notlar haber kaynağı olarak değerlendirilebilir. Bunlara paralel olarak araştırmacı gazeteci ise, haberini yaptığı bilgilerin doğruluğundan emin olmak, bilgileri ispatlamak zorundadır. Bu sebeple haber kaynakları fazlasıyla önemlidir. Araştırmacı gazeteciye haber konusu ulaştırmanın pek çok nedeni olabilir. İntikam almak, herhangi bir yanlışı düzeltmek, bir hatayı ortaya çıkartmak ya da bu hataya ortak olmayı bırakmak için bir olay ihbar edilebilir. Bu nedenle araştırmacı gazeteci, kendisine ulaşan her türlü bilgiyi deneyim değerlendirmelidir (Cengiz-Temizkan, 2013: 183-184).

Araştırmacı gazetecilik türünden yola çıkarak, araştırmacı gazetecinin elde ettiği bilgileri analiz etmesi ve anlamlandırması gerektiği söylenebilir. Kamu gözcülüğü yapması gereken araştırmacı gazeteci, hem demokrasi hem de yurttaş katılımını sağlaması açısından öneme sahiptir (Gürses, 2018: 179). Buradan hareketle araştırmacı gazetecinin diğer özelliklerini açıklamakta fayda vardır. Araştırmacı gazetecinin en önemli özelliklerinden biri kızma yeteneğine sahip olmasıdır. Böylece sonuca ulaşma noktasına ilerleyebilirler. Bir diğer yandan soru sormak, araştırmacı gazetecinin diğer önemli özelliği olarak karşımıza çıkar. Ancak soru sormak elbette kolay bir iş değildir. Hüner gerektiren, ustaca kullanılması gereken bir konudur. Soru sorma yeteneği, en az kaynak aramak kadar önemli bir yetenektir (Turhan, 1997: 19-21). Bu bağlamda araştırmacı gazeteci, diğer gazetecilerden ayrılan iki temel özelliğe sahiptir. İlki, daha önce belirtildiği gibi haber kaynağı ile ilgilidir. Araştırmacı gazeteci, habere konu olan olayları detaylı şekilde incelemek, eldeki verileri bireysel değer yargılarından uzak tutmakla yükümlüdür. Bir diğer özelliği ise, kamuoyunu ilgilendiren, özellikle güç odakları tarafından gizlenen, üstü örtülmüş olayları açıklığa kavuşturmasıdır. Dolayısıyla araştırmacı gazeteci, toplumu gizli kalmış gerçeklere karşı aydınlatma konusunda önemli bir misyona sahiptir (Cengiz-Temizkan, 2013: 191). Belirtilen tüm bu açıklamalar, araştırmacı habercilerin, diğer gazetecilere oranla az da olsa daha özgür olmasına imkan tanır (Kaya, 2005: 27). Araştırmacı gazetecinin özgür olması ise haber noktasında sonuca ulaşmasında önemli görülür. Çünkü araştırmacı gazeteci kendini ne kadar özgür hissederse kamu gerçeğini o denli ortaya çıkarır. Aynı zamanda kamuya faydalı haberler ortaya koyar.

Araştırmacı gazeteciliğe göre, gazetecinin ilk görevi kamuya hizmet etmek ve kamu yararını ön planda tutmaktır. Toplumun bilmesi gereken gelişmeleri kamuya iletmekte araştırmacı gazetecilik ön plana çıkar (İçin Akçalı, 2003: 82). Bu noktada ise iyi bir araştırma yapmak önemlidir. Araştırmacı muhabirin bir haberi takip etmesi için oldukça uzun bir zamana ihtiyacı vardır. Bu araştırma süreci bir yıla kadar uzayabilir. Buna rağmen bu sürecin sonunda haberin bitmesi ve yayınlamasının garantisi bulunmaz (Tong ve Spang, 2009: 340).

Bu açıklamaların yanı sıra ülkemizde araştırmacı gazeteciliğin 1980 sonrası medyanın değişen sahiplik yapısına bağlı olarak doğduğunu söylemek doğru olacaktır. Medyanın ticari bir amaç doğrultusunda yönetilmesi, gazeteciyi tek başına hareket edemediği bir bilinmezliğe sürükler. Sermaye yapısında görülen değişim ve devletten alınan teşvikler gibi pek çok etken haber değeri taşıyan her olayın haber olamamasını beraberinde getirir. Gazeteciler kamu gözcüsü olmaktan ziyade, kurum çalışanı olarak nitelendirilir. Bu nedenle de çalıştıkları holdingin çıkarlarına karşı olabilecek haberlerden uzak durmaya başlar. Tüm bunlar, maaşlı bir çalışan olan muhabiri, kendi iş güvenliğini riske atacak araştırmalardan uzak tutmaya yöneltir (Cengiz-Temizkan, 2013: 171-172).

Türkiye'de 1980'li yıllarda Uğur Mumcu'nun çalışmaları ile pratiğe aktarılır araştırmacı gazetecilik. Öyle ki soruşturmacı gazetecilik, Uğur Mumcu ile anılır hale gelir (Kurt-Öncel, 2012: 92). Amerika'da köklü bir geçmişi olan araştırmacı gazeteciliğin ülkemizdeki önemli örnekleri televizyonda karşımıza çıkar. Bunlara Mehmet Ali Onel'in hazırladığı Deşifre Haber Programı'nda yayınlanan Malatya çocuk yuvası skandalı örnek verilebilir. Uğur Mumcu tarafından hazırlanıp sunulan Arena programı da en önemli araştırmacı gazetecilik örnekleri arasında yer alır. Her hafta yayınlanan programda kamudan gizli tutulmuş araştırma haber konuları seyirciye sunulur. İnsan sağlığıyla oynayan insanlar, organ mafyaları, huzur evleri ve çocuk yuvalarında görülen skandallar Arena programında kamuya sunulur. En belirgin araştırmacı gazetecilik örnekleri, "Uluslararası Organ Mafyası", "Dolmabahçe Sarayı'nda Çürümeye Terk Edilen Tarihi Eserler" ve "Yaşlıların Öldürüldüğü Huzur Evi" gibi soruşturmacı gazetecilik dosyaları ile verir. Ülkemizdeki araştırmacı gazetecilik örneklerinin bir diğeri, Uğur Mumcu ve Altan Öymen'in kaleme aldığı Mobilya Dosyası adlı kitaptır. Amerika'da ise en belirgin örnekler Şikago Mezbahaları, My Lai katliamı ve Watergate skandalıdır.

Gazeteciliğin temeli olarak görülen araştırmacı gazetecilik ile ilgili bilgileri bu şekilde sıralamak mümkündür. Kutsal bir gazetecilik türü olarak değerlendirilen ve bu şekilde kabul gören araştırmacı gazetecilik, muhabirin gözlemlerine ve derin araştırma yeteneğine dayanan, soru sormanın inceliklerini taşıyan, her şeye kuşku duymayı gerektiren bir gazetecilik türü olarak karşımıza çıkıyor. Bu nedenle de diğer gazetecilik türlerinden farklı görülüyor. Araştırmacı muhabire özgürlük tanınması, bu özgürlüğün sonucunda kamuyu aydınlatan haberlerin yapılması bu gazeteciliği farklı kılan etkenler.

2. Gazetecinin Yol Arkadaşı, Kamu Yararı

Kamu yararı ilkesi, genel olarak hukuki bir kavram olarak karşımıza çıkar. Ancak buna rağmen, hukuktan bağımsız olarak gazetecilik mesleği ile el ele yürüyen bir kavramdır. Gazetecinin asli görevi halka faydası olan bilgiyi gün yüzüne çıkarmak ve izleyici/okuyucuya sunmaktır. Bu anlamda gazetecilikle özdeşleşen kamu yararı ilkesi, aslında araştırmacı gazeteciliğin olmazsa olmazıdır. Araştırmacı gazeteciler, mesleki anlamda kamu yararı olan bilgiyi araştırıp sunar. Bunu ise derinlemesine araştırma yaparak, bir kaynaktan aldığı bir bilgiyi başka bir kaynakla doğrulayarak, sabırlı olarak ve en önemlisi kuşku duyarak yapar.

Kamu yararı kavramı, 1789 Fransız Devrimi sonucunda "ortak iyilik" kavramına tepki olarak ortaya çıkar. Bahsi geçen "ortak iyilik" kavramı sanayi ve ticaret toplumuna geçmeden önce Avrupa toplumlarının siyasi tarihinde görülür. Bu kavram Yunan sitelerinden Roma'ya, uzun Ortaçağ'a geçer. 1789 öncesinde ise monarşileri besler (Koç, 2014: 2). Kamu yararı kavramının sözcük anlamı hukuki anlamda tanımlanır. Türk Dil Kurumuna göre, devletin ihtiyaçlarına cevap veren ve gereksinimleri karşılayan, topluma fayda sağlayan değerlerdir (www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 14.10.2020).

Kamu yararı, birey ve toplum menfaatleri göz önünde bulundurulduğu zaman tercih edilen üst yararadır. Kamu yararı toplum ve devlet lehine bireysel veya topluluk yararından vazgeçme, toplum ve devlet yararında menfaati koruma amaçlı olarak yargısal tercihte bulunma durumu olarak karşımıza çıkar (Gül, 2014: 537). Kamu yararı kavramı, devlet organlarının genel amacını ve nedenini oluşturur. Çeşitli hak ve özgürlükler açısından bir sınırlama niteliği taşır (Tombaloğlu, 2014: 355). Kamu yararı hukuk terimi olması nedeni ile tanımı zor yapılan bir kavramdır. Aynı zamanda hukukun sınırlarını aşan, felsefe, ahlak, sosyoloji, hatta iletişim alanlarına giren bir terimdir. Çok esnek ve sınırı belirsiz olan kamu yararı kavramı, kendini sürekli yeniler ve insan ihtiyaçlarını kapsar (Koç, 2014: 2-3).

Habercilik, özellikle araştırmacı gazetecilik açısından bakıldığı zaman kamu yararı olmazsa olmaz bir öneme sahiptir. Çünkü gazetecinin çıkış noktası, kamu yararadır. Herhangi bir araştırma yaparken, kaynak tararken, insanları bilgilendirmek için çaba sarf ederken kamu yararını düşünür. Bu noktada araştırmacı gazetecinin ortaya çıkardığı konuların, kamu yararı ilkesinin en güzel örnekleri olduğu söylenebilir.

Süleyman İrvan'a göre, araştırmacı gazeteciliğin en önemli noktası olan kamu yararından söz edilebilmesi için, haberin demokratik toplumsal hayata sağlıklı biçimde yardımcı olması gerekir. Araştırmacı gazetecilik için elde edilen ve değerlendirilen bilgiler bu anlamda değerlendirilmelidir. Yani araştırmacı gazetecilik için önemli ve birinci sırada olan, bilgilerin nasıl elde edildiğinden ziyade, kamu yararına hizmet etme durumudur (İrvan, 2018: 90).

Bireylerin eğitilmesinde, haberdar edilmesinde ve kamuoyu oluşturulmasında katkısı olan medya, kamu hizmeti konusunda da önemli sorumluluklara sahiptir (Kurt-Öncel, 2013: 52). Gazetecilik ve dolayısıyla araştırmacı gazetecilik, kamu yararına hizmet eden bir kurum olarak tanımlanır. Bu tanım, gazeteciliğin vurgusunu özgürlüklerden sorumluluklara taşır (Uzun, 2006: 637). Bu ifade özgür olması gereken gazetecinin, kamu yararı konusunda sorumlu tutulduğuna işaret eder. Gazeteci, kamu yararı özelinde hareket ettiği zaman özgürlüğünden uzaklaşıp buna hizmet eden bir yapı haline gelir.

3. Spotlight Filmi Üzerine

Şimdiye kadar anlatılan soruşturmacı gazetecilik ve kamu yararı kavramlarının net şekilde ortaya serildiği bir filmdir Spotlight. Onu diğer gazetecilik filmlerinden ayıran ise gerçek bir hikayeden esinlenilmesidir. Olaylar, gazetecilerin kimliği, hatta gazetecilerin çalışma ortamı bile gerçeğe uygun şekilde yazılır, tasarlanır ve çekilir. Oyuncular, Spotlight ekibindeki gazeteciler ile tanışır. Çalışma ofisine gelen gazeteciler, masalarını kullandıkları gibi, kendi düzenlerine göre şekillendirir. Böyle olunca hikayeden oyuncusuna, dekordan duyguya kadar her şey izleyiciye geçer.

Filmin konusunu, taciz olayı ile gündeme gelen kilise ve bu olayı ortaya çıkarmaya çalışan The Boston Globe Gazetesi Spotlight ekibinin oluşturur. Katolik kilisesindeki taciz olayının izini süren Spotlight ekibi, beklentinin üzerinde vaka ile karşılaşır. Spotlight ekibi yaptıkları derin araştırma ile 30 yıl boyunca binlerce çocuğun tacize maruz kaldığını ortaya çıkarır. Burada önemli olan nokta, film boyunca soruşturmacı gazeteciliğin özelliklerinin tamamen yansıtılmasıdır. Gazetecilerin, elde ettikleri bilgileri başka kaynaklar ile doğrulattığı, edindikleri bilgi kesinleşmeden kimseyle

paylaşmadıkları, ağızlarını sıkı tuttukları, her neresi olursa olsun sürekli not aldıkları, özel hayatlarından fedakarlık gösterdikleri buna örnek gösterilebilir.

Filmin dikkat çeken bir diğer önemli noktası, kamu yararına doğrudan değinmesidir. Taciz olayları bir ya da birkaç kez meydana gelen bir şey değildir. 30 yıl boyunca görülen bu olayın, yıllar sonra ortaya çıkartılması kamu yararının en net örneğini oluşturur. Kamuyu doğrudan etkileyen bu olayın bilinmesi, halka aktarılması, kitlelere duyurulması gazetecinin kamu yararı ilkesini göz önünde bulundurarak hareket ettiğini gösterir. Bu anlamıyla film, konu hakkında etkili bir örnektir.

Gerek kamu yararına vurgu yapması gerek soruşturmacı gazeteciliğin en güzel örneklerinden birini oluşturması gerekse gerçek bir hikayeden yola çıkarak çekilmesi dolayısıyla başarısı da beraberinde gelir. Öyle ki pek çok yarışmadan 25 ödül alır. Bunların en belirgin olanı ise 88. Akademi Ödülleri'nde aldığı ödüllerdir. En İyi Film ve En İyi Özgün Senaryo Ödülleri'nin sahibi olan Spotlight, Oscar ödüllü bir filmidir.

İnsanların üzerinde bıraktığı etki, araştırmacı gazeteciliğin en güzel örneklerinden biri olması, izleyenleri farklı düşünmeye ve şüphe etmeye yönlendirmesi, oyuncusu ve yapımdaki kalitesi ile kült filmler arasında yer alacak bir filmidir. Böylesi etkilere sahip olması, gerçek bir hikâyeden alınması ve yarattığı etki ile de çalışmada incelenmesi gereken bir film olarak değerlendirilmiştir.

4. Spotlight Filminin Gazetecilik Perspektifinden Değerlendirilmesi

Spotlight filmi, önceki bölümlerde anlatıldığı gibi araştırmacı gazetecilik açısından bakıldığı zaman önemli olarak değerlendirilecek filmlerin başında gelir. Bu nedenle de değerlendirilmesi gereken bir film olduğunu söyleyebiliriz. Çalışmanın bu bölümünde ise, araştırmacının metodolojik kısmı ile filme dair değerlendirmeler yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmacı gazeteciliği derinlemesine anlatan ve teorik bilgilerin pratiğe dökülmüş halinin görüldüğü Spotlight filmi konu alan çalışmada, gazetecilik bölümü öğrencilerinin kamu yararı ve araştırmacı gazeteciliği nasıl değerlendirdiğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Spotlight filmi alanyazında çok fazla çalışma yapılan filmlerden biri değildir. Gerek bu anlamıyla gerekse gazetecilik bölümü öğrencileri açısından değerlendirildiği düşünüldüğünde önemli olduğu söylenebilir.

4.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik bölümü 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinin seçilme sebebi ise, hem bölümü yeni kazanmalarından dolayı mesleğe bakış açılarını öğrenmek hem de araştırmacı gazetecilik ve kamu yararı kavramlarına bakışlarını belirlemektir. Örneklem belirleme noktasında ise, cinsiyet belirleyici etken olur. 10 kız, 10 erkek olmak üzere toplam 20 öğrenciye film izletilir ve sonrasında film hakkında sorular sorulur.

Çalışmada yer alan katılımcılar erkek ve kadın katılımcılardan oluştuğu için bu şekilde bir kodlama yapılmıştır. Erkek katılımcılar sırasıyla E1, E2 şeklinde; kadın katılımcılar ise K1, K2 şeklinde kodlanmıştır. Görüşmeye başlamadan önce deneklere bu bilgi verilmiştir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada alımlama yöntemine başvurulur. Alımlama analizi, medya metnlerinin alıcılar, bir diğer ifade ile hedef kitle tarafından nasıl okunduğuna odaklanır. Bu anlamıyla alımlama analizinde, alıcı olan bireyler birbirinden farklı ifadeler ve görüşlere yer verir. Bir konu hakkında herkesin fikrinin ayrı olması bu noktada alımlama analizine yön verir.

Ancak bu yöntemde en sık karşımıza çıkan ifade, Stuart Mill'le özdeşleşen hakim okuma, müzakereci okuma ve muhalif okumadır. Hakim okuma, metnin göndericinin önerdiği şekliyle yorumlanmasına denir. Bu anlamda hakim okumada egemen ideolojinin desteklediği söylenebilir. Müzakereci okumada, kodlanan mesaj ile izleyicinin yorumu arasında uzlaşma görülür. Bu okuma türünde alımlama sürecinde bazı kodlar kabul edilirken bazıları reddedilir. Karşıt okumada ise alımlayıcı kendisine sunulan tüm mesajları reddeder (Akt. Serttaş, 2017: 306). Hall, izleyicilerin alımlamalarını şekillendiren yapıya vurgu yapar. Kişinin bir metni alımlamasında sosyal ve ekonomik etkenlerin ön planda olduğuna dikkat çeker. İzleyicilerin sosyal çevresi ve ekonomik yapısı birbirinden farklı olduğu için de bütün izleyiciler herhangi bir mesajdan aynı anlamı çıkarmayabilir (Karaduman ve Çetinkaya, 2020: 959).

Kültürel Çalışmalar geleneğine dayanan alımlama analiz çalışmaları, genel olarak televizyon programları ve haber programları üzerine yapılır (Nisan ve Akçay, 2016: 54). Ancak bunun dışında filmler üzerine çalışıldığı da görülür. Çalışma kapsamında Spotlight filmi izletilen katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede araştırmacı gazetecilik ve kamu yararı ilkesi hakkında sorular sorulmuştur. Böylece filme, araştırmacı gazeteciliğe ve kamu yararına yönelik sorular yöneltilecek alımlama analizi tamamlanmıştır.

4.3.1. Araştırmacı Gazeteciliğin ve Araştırmacı Gazetecinin Değerlendirilmesi

Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcılara sorulan sorulardan ilki, araştırmacı gazetecilik ve bu mesleği yapan araştırmacı gazeteciler ile ilgilidir. Deneklerin verdikleri cevapları şu şekilde sıralamak mümkün;

"Öncelikle sabır ve ekip işi gerektiren, daha çok sorgulayan ve eleştiren, bunların çerçevesinde hareket eden, bu bilgileri tek tek toplayıp bir haber oluşturmaktır. Araştırmacı gazetecinin ise bilgili ve gezgin olması lazım. Bilgileri toplayabilmesi için iyi bir konuşma yaparak karşısındaki kişiyi etkilemeli ve o bilgiyi almalıdır." (E1)

"Geçmişte yaşanan bir olayı, suçluyu çıkartmak için bolca araştırma yaparak gazetede haber olarak yayınlamak. Araştırmacı gazeteci yaşam tarzını mesleğine göre ayarlamalı. Filmdeki karakterlerden birinde de bunu görüyoruz. Ciddi bir şekilde dikkat isteyen bir meslek. Bolca çalışması lazım. Dilinin, diksiyonunun güzel olması lazım." (E5)

"Araştırmacı gazetecilik, hiçbir şeyden yılmadan ve korkmadan, özgür düşünceyle hareket etmektir. Ekibe bağlı kalarak tabi ve kim ne derse desin yapacağımız işlerden vazgeçmememiz, haberlerin peşinden koşmamız gerekir. Filmdeki muhabirlerin yaptığı gibi. Haberleri bükmeden, değiştirmeden sunmalıdır. Özgün düşüncesiyle hareket etmelidir. Çalıştığı gazeteye sadık olmalıdır. Peşinden gittiği haberin tüm detaylarını düşünmelidir. Haberle ilgili olan kişilere ulaşip onlarla görüşmelidir." (E7)

"Doğruyu bulma peşine girmektir bence. Çünkü filmde izlediğim gibi önceden haber verilmişti gazete tarafından. Bu haber yeteri kadar araştırılmamıştı. Üstü kapalı şekilde yayınlanmıştı. Daha sonra, uzun yıllar geçtikten sonra yeni gelen editör tarafından gün yüzüne çıkartıldı. Bu yüzden de araştırmacı gazetecilik doğruyu bulma peşine girmektir. Bunun yanı sıra kamu yararı için yayın yapılan gazeteciliktir. Gazeteci dediğimiz kişi, sonuna kadar ilerlemeli zaten. Hızlı davranmamalı. Sabırlı olmak gerekiyor. Çünkü aylarca süren haberler olabilir." (K2)

"Araştırmacı gazetecilikte korku olmamalı. Orada kiliseden korkuyorlar sürekli. Spotlight bunu başarıyor. Canı bile tehlikede olsa kimseden korkmamalı. Çocukların taciz olayı tüm dünyayı ilgilendiren genel bir konudur. Bu konuda birileri geri dururken, araştırmacı gazeteci ileri adım atmalı. Toplumun yararına olmalı. Arka planda kalmış, haber yapılmaya cesaret edilmemiş haberleri gün yüzüne çıkartmalı." (K5)

"Röportaj yaptığım insanın isteklerine saygı duymak gerekiyor. Mesele filmde adam diyor ki, "Kayıt dışı mı? Not alma" Gazeteci de bunu kabul ediyor. Bu gibi durumlarda saygı duymamız gerekiyor. Ekip hep birlikte çalışıyorlar. Organize şekilde hareket ediyorlar. Hiçbir şekilde peşini bırakmıyorlar ve sonuna kadar gidiyorlar. Bence araştırmacı gazetecilik azim ve sürekli peşinden koşmak istiyor. Sürekli not alıyorlar ve göz teması kurarak not alıyor. Çok araştırıyorlar, bir kapıdan diğerine gidiyorlar. Arşivlerde araştırma yapıyorlar geçmişe yönelik. Çok uzun çalışıyorlar. Bu konunun üzerinde de 1 yıl kadar çalışmışlar." (K8)

Deneklerin verdiği cevaplarda görüldüğü gibi, katılımcılar araştırmacı gazeteciliği literatürde geçtiği şekilde tanımlamışlardır. Özellikle korkusuz olmak, pes etmemek ve sabırlı olmak gibi konular üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir.

4.3.2. Kamu Yararı Kavramı Hakkında Görüşler

Çalışmanın ana konusu olan kamu yarar kavramı hakkındaki görüşler katılımcılardan istenmiştir. Kamu yararı ilkesinin ne anlam ifade ettiği film çatısı altında sorulmuş ve kavramın Spotlight filmine göre açıklanması gerektiği belirtilmiştir. Bu noktada verdikleri yanıtlar şu şekildedir;

"Haber toplumun iyi veya kötü onu ilgilendiren, toplumdaki her konuyu açık şekilde onlara verilmesi gerektiğini savunuyor. Toplumda çok büyük kitlelerin yaptığı yanlışlar olsa da bunların üstü kapatılmadan toplumun bu konuda bilgilendirilmesi, bu konuda uyandırılması ve fikir sahibi olması gerektiği söyleniyor filmde. Konuların ya da yapılmış şeylerin üstünün kapatılmasının, özellikle toplumu çok derinden etkileyen şeylerin haberciliğe uygun olmadığını düşünüyorlar. Bu yüzden toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğine değiniyorlar. Her ne kadar başka güçler tarafından baskı altına alınmaya çalışılsalar da onların bilinçlenmesi önemli. Habercilik, topluma yöneliktir. Her şeyi açık şekilde topluma bildirmektir kamu yararı ilkesi." (E3)

"Filmde olayların ilk haberi birkaç yıl önce yapılmış ve üstü kapatılmış. Kilise ve avukatlar yönünden üstü kapatılmış ama Spotlight ekibi haberi ele alıyor. Haberin gerçek yüzünü ortaya çıkartmaya çalışıyorlar ve bu da halkın yararına oluyor. Örneğin kiliseye karşı nasıl davranacağını gösteriyor. Hatta bir muhabir, haftada bir gün büyük annesiyle birlikte kiliseye gidiyormuş. Haberi araştırdıkça, haberin gerçek yüzünü gördüğünde kiliseye daha az gitmeye başlıyor. Başka bir muhabir ise, kiliseye gitmek açısından istekli ama haber yaptıktan sonra o da isteğini kaybediyor. Kamu yararı açısından ise, halkı bilinçlendiriyor. Halkın kilise ve rahiplere karşı belli bir güven sağlayabilmeleri için, çocuklarını kiliseye gönderdikleri zaman onları başıboş bırakmak olmasın diye dikkat çekiyor." (E8)

"Filmdeki mağdur insanlar gazeteyle birçok yazı göndermişler. Bu olayın ortaya çıkması açısından medya çok güçlü bir kurum. Medyanın desteğini istemişler. Çünkü polis ve yargı bu güç odağının çevresinde toplanmış. Halkın ve mağdurların yaşadıkları editör gelinceye kadar gizli tutulmuş. Kamu yararına yönelik, kamunun bilmesi ve aydınlanması gereken olayları gazetecilerin aydınlatması gerekiyor. Korkmadan üzerine gitmesi gerekiyor. Ülkenin en başındaki ya da en dibindeki insan da olsa bunu kamunun bilmesi gerekiyor. Yeni gelen editörle birlikte kamu yararına olan haberleri kamuya aktarıyorlar." (E4)

"Filmde, kiliseye giden insanların bütün haklarının gözetilmesi gerekiyordu. Üstü kapatıldığı için tecavüz olayları artmaya başladı. Daha öncesinde 24 rahip varken, haberi kapatmayıp 97 rahibe çıkartılmamalıydı. Bu rahiplerin de bulunması gerekiyordu. O zaman bulunamamış ve bu rahipler birkaç yıl içinde daha da ilerlemiş. Kamu yararına dediğimiz olay tam olarak bu. Mesela benim yararına olan şeyin gün yüzüne çıkartılması gerekiyor. Sonuçta tüm halkın bundan bilinçlenmesi gerekiyor." (K2)

"Filmdeki olayda çocuklar taciz ediliyordu. Sadece çocuklara değil, eşcinsellere de taciz ediliyordu. Burada fiziksel değil, psikolojik ve ruhsal olarak da istismara uğruyorlardı. Bu şekilde etkiliyordu. Bunun ortaya çıkartılmasını kamu yararı olarak görüyorum." (K4)

"Filmde gizli tutulan şeyler, rahiplerin yaptığı saçma şeyler. Zaten film sonunda kurbanlar ve suçlular ortaya çıkıyor. Gitmesi gereken kişiler gidiyor. Yargılanması gereken kişiler yargılanıyor. Filmin başında 7 kurban vardı ama bu kurbanlardan fazla kurban varmış. Bana göre bunun ortaya çıkartılması kamu yararındır." (K6)

Deneklerin filmi izledikten sonra özellikle filmin temel konusu olan taciz skandalını detayları ile hatırladıkları görülmüştür. Kamu yararı ilkesini alanyazında geçtiği şekilde açıklayan ve araştırmacı gazeteciliğin bir parçası olarak gören katılımcılar, örnek olay olarak filmde geçen konunun ortaya çıkartılmasını göstermişlerdir. Bu anlamda filmin vermek istediği mesajın deneklere ulaştığı ve kavramı doğrudan bu şekilde açıkladıkları söylenebilir.

4.3.3. Kamu Yararının Olduğu Durumlarda Gazetecinin Tavrı

Geleceğin gazeteci adayları olan deneklere, kamu yararı ile karşılaşılması durumunda nasıl davranılması gerektiği ve kamu yararının olduğu her durumda haber yapılıp yapılmaması noktasındaki fikirleri sorulmuştur. Bu noktada deneklerin verdikleri cevaplar aşağıda yer almıştır;

"Kesinlikle baskılara karşı taviz vermemelidir. İnanıldığı ve bildiği yolda her şekilde devam etmelidir ki gazeteci denen kişi zaten baskıya maruz kalır. Bir doğruyu ortaya koyduklarında o doğruyu sindiremeyecek insanın kendi üzerinde baskı yapmasını tetiklemektir aslında. Bu yüzden baskılara boyun eğmemelidir. Halk için çalışıyorsa halkın da desteğini almalıdır. Halktan da gizlememelidir. Özellikle bu yolda vicdan çok önemli. Bir gazetecinin olmazsa olmazı baskın duruma gelmektir. Gazeteci susturulursa, kötü olayların tamamı susturulur. Halkın bilmesi gereken şeyler de yok edilmiş olur. Gazeteci bu yüzden taviz vermemelidir." (E2)

"Menfaatlerini ya da gazetenin menfaatlerini düşünmeden halka doğru bilgiyi iletmeyi amaçlamalıdır. Bazı gazeteler çıkarları doğrultusunda reklam aldıkları firmaların haberlerini yapmıyorlar. Bunda da öyle bir şey olsaydı eğer, halk haberdan eksik kalacaktı. Bunda da öyle bir şey olsaydı çocuk istismarı göz ardı edilecekti. Kamu yararına da olmayacaktı. Kamu yararı olduğu zaman devletimizi sıkıntıya düşürecek durumlarda haber yapılmamalıdır. Diğer konularda halkın bilinçlendirilmesi açısından tüm haberleri olduğu gibi yapmalıdır." (E6)

"Çok objektif bir açıdan bakıyordu filmdeki gazeteciler. Konuyu inceleyerek, detaylı bir şekilde hareket ediyorlardı. Bu günler de alabiliyor. Haberi yapmak için her türlü bilgi kaynağını topluyorlar. En sonunda haber yapıyorlar ve doğru olup olmadığını inceliyorlar. Bence kamu yararının olduğu durumlarda haber yapılmalıdır. Çünkü gazetecinin amacı bu. Toplumu bilinçlendirmek, topluma bilgi vermek. Ülkede, dünyada ne olup bittiğini haber vermek. Çünkü toplum bu konulara doğrudan ulaşamıyor. Mutlaka medya aracılığıyla bilinçleniyor. Bu yüzden de toplumun yararına olan her şey haber yapılmalıdır." (E9)

"Tabi ki tarafsız bir şekilde davranmalıdır. Hiçbir taraf göz etmeden konuya yaklaşmalıdır. Çünkü bir kişiye ya da bir gruba değil, herkes için yapmalı. Belli bir saygı kazanmak istiyorsa, buna dikkat etmelidir. Yani tarafsız olmalıdır. Gerçekten bir kamu yararı varsa, bunu kesinlikle bir habere dönüştürmeliyiz. Çünkü bu gazetecinin kamuya bir borcudur. Gazeteciye, kamuyu ilgilendiren konulara dikkat çekmeli." (K1)

"İlk başta yırtıcı olmalıdır. Kesinlikle geri çekilmemelidir. Caymadan, haberi ne ise o şekilde yapılmalıdır. Çünkü toplumu doğru bilgilendirmek asıl amacımız. Kesinlikle toplumu yanıltmamalıyız. Gazeteci bu şekilde olmalı zaten. Topluma yalan söylemeyecek. Kendi çıkarları için toplumu yanıltmayacak. Kamu yararı için de her durumda haber yapılmalıdır bence. Çünkü toplumun doğru bilgilendirilmesi gerekiyor. Bu yüzden haber yapılması gerekiyor." (K7)

"Her detayı göz ardı etmeden incelemeli, bir konudaki bilgiyi başka kaynakla desteklemeli ve ne olursa olsun pes etmemeli. Kesinlikle kamu yararına haber yapmalı. Çünkü araştırmacı gazetecinin temel olarak görevi kamu yararına göre haberler yapmak. Bu nedenle de bunun sorumluluğu ile hareket etmeli ve ufak bir ayrıntıyı bile gözden kaçırmamalı." (K10)

Görüldüğü gibi katılımcılar, kamu yararının olduğu her durumda haber yapılması gerektiğini vurgularlar. Bu noktada ise, araştırmacı gazetecinin doğru bilginin peşinden giderek, pes etmeyerek, tarafsız olarak, bilginin doğruluğunu teyit ederek kamu yararına yönelik haber yapacağını belirtmişlerdir.

4.3.4. Araştırmacı Gazetecilik ile İlgili Verilmek İstenen Mesaj

Daha önce belirtildiği gibi film, kamu yararı ilkesini temel nokta olarak belirleyerek araştırmacı gazeteciliği inceler. Kamu yararı ile ilgili gerekli bilgilerin alındığı deneklere, filmin araştırmacı gazetecilik ile ilgili vermek istediği mesaj da sorulur. Verilerin cevaplar şöyle sıralanabilir;

"Filmi izledikten sonra kendimin de bu özellikte olduğunu gördüm. Ben de araştırmayı seven, meraklı bir insanım. Meraklı olduğum için de araştırmacı gazeteci olabileceğimi gördüm. Bu yönümü fark ettim. Filmin vermek istediği mesaj, kamuoyunun her şeyden önce geldiğinin, insanların daha önde tutulması gerektiğinin, gazeteyle bilgi yayarak yaşadıkları durumu ve neler yaşadıklarını göstermek istemişti." (E10)

"Özellikle gazetecinin tek bir kapsama alanının olmadığını gördüm. Bende uyandırdığı izlenim, tek bir duyguyla ifade edilemez. Bunun mantıksal yönleri de var, duygusal yönleri de var ki bu özellikle istismar gibi konulardır. Vicdan olarak gerçekten rahatsız edici bir konuydu. Gazeteci bakış açısıyla baktığımız zaman o gazetecilerin gerçekten yapması gerekeni yaptığını düşünüyorum. Baskılara rağmen ellerinden gelenin fazlasını yaptılar. Gazetecilik ilkelerine gönderme yapıyordu filmde. Özellikle savcı, bir gazeteciye ilkelerine uyuyor mu diye soruyordu. Gazetecinin verdiği en güzel cevaplardan biri buydu ve beni çok etkiledi. "Bunların gösterilmemesi, bunların yayınlanmaması gazetecilik ilkelerine aykırıdır" dedi. Gerçekten etkileyiciydi." (E2)

"Film bana özgün olmayı hissettirdi. Özgün olup ekip dışına çıkmamayı da. Yine kendi araştırmalarımı yapıp bunları ekip arkadaşlarımla paylaşmam gerektiğini uyandırdı bende. Kamu yararı için çalışmayı uyandırdı. Haberi değiştirmekten ziyade, haber neyse aynı şekilde yazmayı uyandırdı. Haberlerin peşinden koşmayı ve haber alma duyusunu ortaya çıkardı. Gazetecide olması gereken özellikleri belirtmiş ve gazetecinin kamu yararına çalışması ve yapacağı haberdan ne olursa olsun vazgeçmemesi gerektiğini, araştırmalarına devam etmesi gerektiğini yansıtmış. Haber ekibindeki kişilerle grup şeklinde ve kanıt, delille yansıtmayı ortaya çıkartmış film." (E7)

"Çok iyi bir gazeteci olursam ve güzel araştırmalar yaparsam çok güzel şeyler yapabileceğimi düşündüm. Filmdeki karakterler çok önemli bir olayı ortaya çıkardılar. Gazeteciler neler yapması gerektiğini biliyorlardı. Halka açık belgeleri incelediler. Bu etkileyiciydi. Bunları göz önünde bulundurunca çok heyecanlandım. Bana göre filmin çok anlamı vardı. İlk izlenimim tarafsız olmak gerektiğiyle ilgili. Bir haberin araştırılarak yayınlanması, halkın tam anlamıyla bilinçlendirilmesi lazım. Bence vermek istediği mesaj buydu." (K2)

"Yuvarlak masalarında oturuyorlar mesela gazeteciler. Herkes kendi fikrini söylüyor. Birinin söyleyip de tamamlamadığını diğeri tamamlıyor. Fikir alışverişi olan, insanların gündem içinde başlı olduğu, nasıl bir iletişim kurulması gerektiğini gördüğümüz bir film. Halkın yararına olan olayları alıp halka yansıtıyorlar. Ekip çalışmasının önemini gördüm. Yalan bir şeyi değil de gerçeklerin gazeteyle aktarıldığını gördük. Bir şeyi duyularımızla değil de gerçekten uzun bir süre araştırıp çalışmak önemli. Belirli bir süre zarfında gerçekten doğru bilgiye ulaştığımızda bunu paylaşmalıyız. Alıp hemen vermemeliyiz." (K8)

"Mesleğimle gurur duydum. Böyle bir şey okumayı istediğimi anladım. Çünkü tam olarak benim yapabileceğim bir iş. Bu anlamda bende iyi bir izlenim bıraktı film. Bir konu üzerinde ne kadar zaman geçerse geçsin doğru şekilde araştırma yapıp bunları olduğu gibi aktarmak gerektiğini, gazetecinin ısrarcı olması gerektiğini, dürüst ve yansız olması gerektiğini öğrendim." (K9)

Deneklerin filmi izledikten sonra mesleklerine ilgisinin ve sevgisinin arttığı, mesleklerine dair daha net bilgi sahip oldukları ve gazeteci kimliği hakkında da fikir edindikleri görülmüştür. Filmde yer verilen araştırmacı gazetecilik örneğinden etkilendikleri de belirtilmesi gereken bir diğer konudur.

Sonuç ve Değerlendirme

Spotlight filmi hakkında pek çok şey göze çarpar. Senaryonun ilmek ilmek işlenmiş olmasından oyuncuların performansına, çalışma ortamının gerçeğine uygun şekilde hazırlanmış olmasından mağdurların duygusunun tam anlamıyla aktarılmasına kadar pek çok şey dikkat çekmektedir. Bahsi geçen filmi diğer filmlerden ayıran ve farklı kılan, aynı zamanda başarıya ulaştırılan şeyin de tüm bu etkenler olduğu söylenebilir.

Gazetecilik bölümü öğrencileri de filmi izledikten sonra yapılan görüşmede bunları göz önünde bulundurduklarını ve filmde etkilendiklerini belirtir. Mesleklerine bakış açılarının değiştiğini dile getiren katılımcıların, Stuart Mill'in okuma türlerinden müzakereci okumayı yaptıklarını söylemek doğru olacaktır. Çünkü yer yer eleştirel davrandıkları, bazı durumlarda da mesajı gönderildiği şekliyle algıladıkları görülür.

Bu aşamada özellikle kamu yararı ilkesi noktasında ortak bir ifade kullandıkları görülür. Katılımcıların, bir olayda kamu yararının olduğu biliniyorsa haber yapılması gerektiği noktasında fikir birliğinde oldukları tespit edilir. Kamu yararının çalışmanın temel noktası olduğu göz önünde bulundurulursa bunun önemli bir sonuç oluşturması dikkate değerdir. Belirtilmesi gereken ve önemli olan bir diğer nokta ise, katılımcıların soruları literatürdeki şekliyle açıklamalarıdır. Gerek kamu yararı gerekse araştırmacı gazetecilik kavramları alanyazında yer aldığı şekliyle tanımlanır. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, katılımcıların kamu yararı ilkesini filmdeki şekliyle açıkladıkları, çalışmada geçen kavramları literatürdeki haliyle değerlendirdikleri, müzakereci okuma yaptıkları söylenebilir.

Kaynakça

- Cengiz Temizkan, A. (2013). Gazeteciliğin Kahramanlık Alanı: Araştırmacı Gazetecilik. Şövalyelik Mesleği Gazeteciliğin Uzmanlık Alanları (Ed Şebnem Çağlar.), , Literatürk, Konya, 171-199
- Çakır, H. (2012). *Gazeteciliğe Giriş*. Konya: Tablet Yayınevi.
- Gül, A. İ. (2014). Danıştay Kararlarında "Kamu Yararı" Kavramı. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 533-550.
- Gürses, F. (2018). Demokratik toplum ve araştırmacı gazetecilik: Amerika Birleşik Devletleri'nden örnekler, *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi 16. Communication in the Millennium Özel Sayısı*, 26 (3), 179-203.
- Ismail, A., Ahmada, A. K. and Mustafa, C. S. (2014). Conceptualization of investigative journalism: the perspectives of Malaysian Media practitioners. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 155, 165 – 170.
- İçin Akçalı, S. (2003). Kamu çıkarını korumak için araştırmacı gazetecilik bir alternatif olabilir mi?, *Gazi Üniversitesi İletişim ve Kuram Dergisi*, 18, 88–91.
- İrvan, S. (2018). Araştırmacı gazetecilik: kavramsal bir değerlendirme. *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, (2), 70-94.
- Karaduman, S. ve Çetinkaya Emre (2020). "Atiye" dizisi bağlamında internet dizi izleyicisi alımlama analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13 (73), 956-970.
- Kaya, A. Y. (2005). Araştırmacı Gazetecilik. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Koç, K. A. (2014). Kamu Yararı Açısından Yeni Medya. Akademik Bilişim'14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 5-7 Şubat 2014 Mersin Üniversitesi.
- Kurt İncel, G. (2013). *Türkiye'de Soruşturmacı Gazetecilik*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Nisan, F. ve Akçay Bekiroğlu, H. (2016). Aşk-ı Memnu dizisinin alımlanması üzerine bir çalışma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3 (12), 47-66.
- Tokgöz, O. (2015). *Temel Gazetecilik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Tombaloğlu, N. (2014). Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Yararı Kavramı. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 353-388.
- Tong, J., and Sparks, C. (2009). Investigative Journal-ism in China Today. *Journalism Studies* 10(3): 337–52.
- Turhan, S. (1997). *Araştırmacı Gazetecilik*. Ankara: Umag Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 14.10.2020
- Uzun, R. (2006). Gazetecilikte Yeni Bir Yönelim: Yurttaş Gazeteciliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 633-656.